

M.N.: Și povestea cântărețului de jazz ai mai folosit-o...

P.Ș.: Unde?

M.N.: Într-un fragment din „89.89 ...fierbinte după '89“.

P.Ș.: Vreau să scriu la un moment dat o poveste mai mare care să aibă această temă. E o temă, o idee care are sâmbure de dramă. Iar eu am tot *background*-ul ăsta, pentru că tatăl meu a cântat jazz și știu care e situația. Probabil și lui i s-au retezat la un moment dat visele și a rămas prins undeva, într-un orășel din România, unde nu există foarte multe speranțe. Ei bine, ce s-ar întâmpla dacă într-o zi, omul ăsta ar lua o mare decizie și ar decide să plece?

M.N.: Tu te-ai urca în tren și ai încerca să-l convingi să nu o facă.

P.Ș.: Nu, e vorba despre un personaj. Dar probabil nici el nu ar pleca, deci... sunt două lucruri diferite. E doar o zonă care mă interesează acum și pe care vreau, la un moment dat, să o dezvolt.

M.N.: În acest caz, e foarte bine că ai avut un feedback din afara țării.

P.Ș.: Da, da. Sunt sigur c-o să meargă. Nu numai în Germania. O să meargă foarte bine în țările anglo-saxone. E stilul lor. Povestea e românească, dar, dacă intrăm în arhetip, cred că se întâmplă peste tot. Peste tot oamenii care au peste 50 de ani au vise pe care nu și le-au împlinit. E o întrebare... dramatică, ce s-ar întâmpla dacă...

Interviu realizat de *Mirela NĂSTĂSACHE*

Ada NAVROT:

*„Este esențial să recreezi spectacolul
în fiecare seară”*

Într-o după-amiază de primăvară necoaptă, în tihna unei calde duminici, m-am întâlnit în oraș cu Ada Navrot, fostă colegă de facultate, acum apreciată actriță a Teatrului Nottara, pentru a-i lua un interviu. Deși drumurile nu ni se mai împletiseră de ceva vreme, ne-am redescoperit multe în comun. Nu suntem doar amândouă absolvente ale ATF (promoția 1995) ci și fiecare pasionată de munca sa; între timp, am devenit soții și mame, ea lucrând acum în teatrul la care și eu am fost angajată, ca secretar literar, vreme de peste doi ani. Am pornit reportofonul și am început să vorbim. Orele treceau nestingherite, banda se derula conștiincios. Eu o întrebam câte-n lună și-n stele, iar ea îmi răspundea amplu și entuziast cu vocea alto, cu dicția perfectă, cu suflul pe tavă. Am vorbit despre personaje, despre regizori și actori. Când s-a nserat, am pornit-o încetișor spre casă, într-o plimbare plăcută, însoțite de-un vânt roșiatic.

Am transcris în cele ce urmează o parte a discuției noastre, ca să înțelegeți de ce, dincolo de simpatie și de tot ce avem în comun, o admir pe Ada pentru ceea ce este.

Mădălina Negrea: Aș vrea să pornim de la Play Hedda, spectacol la care te-ai aflat într-o nouă postură, aceea de regizor. Cum s-a născut acest proiect și ce a însemnat el pentru tine?

Ada Navrot: A fost pentru noi, toată echipa care am lucrat la spectacol, o îndrăzneală fantastică, un proiect în care ne-am implicat cu totul. Asta a fost miza: dorința noastră de a face. Mai ales de a face să vină oameni tineri la teatru, pentru

a vedea un text mare scris acum o sută de ani. Din punctul acesta de vedere cred că pariul a fost câștigat. Bani i-am obținut de la ArCuB și UNITER. Și am pornit la treabă. Scopul nostru a fost să fim buni ca actori, asta am urmărit în mod special. Eu am fost foarte mulțumită de Marius Capotă, de Dani Popescu și de Ioana Flora. Rolurile sunt foarte grele, iar noi ne aflăm exact la vârsta la care trebuie să le abordăm. Faptul că nu le-am primit în teatrele unde jucăm, ne-a împins să experimentăm. Pe de altă parte, noi patru nu cred că am fi fost o distribuție ideală, în formula clasică de teatru. Așa că am încercat altă variantă. Spectacolul s-a modificat în timp și evoluează de la reprezentație la reprezentație, ceea ce este foarte bine.

M.N.: *Deci aventura continuă. Care este bagajul cu care ai plecat mai departe de la regizorii cu care ai lucrat până acum ca actriță: Sanda Manu, Andrei Șerban, Cătălin Naum, Alexandru Dabija, Bocsárdi László?*

A.N.: Toți oamenii aceștia m-au marcat. Cred că am luat de la ei plăcerea și migala lucrului cu actorii. Am o nevoie extraordinară de a lucra cu actorii. Nu toți regizorii au această răbdare. Poate că nu sunt dotată pentru a crea un spectacol bogat în semnificații, rotund, metaforic. Nici nu am această pretenție. Mie îmi place munca aceasta cu actorii. Dar nu mă satisface să fiu doar la școală, cu studenții. Eu vreau să văd un produs finit.

M.N.: *Chiar îmi spuneai că tu știi că montarea se cere îmbunătățită în ceea ce privește scenografia.*

A.N.: Vorbim despre un proiect privat. Dani Popescu a produs spectacolul. Am pornit de la zero. Nu aveam nici un ban, iar eu nu sunt un bun manager din acest punct de vedere; nu știu să fac rost de bani. Atunci el a preluat această sarcină. Deși am obținut un sprijin financiar, acesta nu a fost suficient, așa că am făcut o listă de priorități, am cumpărat obiectele absolut necesare și am alcătuit o variantă minimală de scenografie. La acest nivel nu am reușit să ducem lucrurile la bun sfârșit, asta și pentru că eu mi-aș fi dorit un spațiu mai accidentat. Nu am vrut să reproduc burghezia. Nu mi se mai pare că are sens astăzi atmosfera piesei scrise acum o sută de ani. Am vrut să aduc în prim plan personajele, problemele fiecăruia, m-a fascinat modul în care ele reacționează în contexte diferite. M-au interesat mai mult raporturile interumane. Acesta este și punctul de interes al publicului. Totuși, am descoperit ulterior că pare un spectacol sărac. Sigur că eu, nefiind un regizor, nu acord foarte multă importanță acestui aspect. De aici se și vede că nu sunt un regizor. Pentru mine contează *feed-back*-ul spectatorilor, iar reacția este pozitivă. Vine lume. Am avut ajutor și din partea presei. Am fost bine receptați, s-a scris despre noi, am fost corect judecați și astfel ne-am simțit susținuți. E un lucru extraordinar. Puteam fi ignorați complet și-atunci ar fi fost trist pentru noi. Dar ca să revin, pot să-ți spun că am mai făcut rost de niște bani și acum pot să-mi duc ideea până la capăt, să definitivez scenografia. Nu jucăm într-un spațiu neconvențional, ci pe scena unui teatru. Nu pot totuși crea „accidentările” pe care le-aș fi vrut. Risc să ajung într-o zonă pe care nu o stăpânesc și care nu cred că s-ar potrivi spectacolului acesta voit minimalist, pe care l-am făcut.

M.N.: *Te-ai gândit la cineva cu care să faci echipă pentru scenografie?*

A.N.: Am avut-o pentru costume pe Lia Dogaru. Ea fiind din Craiova, făcea naveta. A fost destul de greu. M-a ajutat mult. Am mers pe intențiile mele, dar nu am reușit să le ducem până la capăt. Și acum încercăm să mai investim puțin în aspectul estetic, vizual. Din păcate, banii pe care-i mai avem nu-mi permit să-mi iau un scenograf. Vom mai încropi câte ceva. Ce să facem, asta este. Atât avem, atâta facem.

M.N.: *Ați avut discuții cu publicul după spectacol?*

A.N.: Da, după primele reprezentații eram foarte stresați de faptul că nu știam dacă se înțelege povestea, pentru că este destul de complicată, de sofisticată și aparent nu se întâmplă mai nimic. Totul este în subteran. Totuși, nu e neapărat ca publicul să cunoască textul. Sigur că, pentru cei care au citit și au văzut Ibsen montat de-a lungul timpului în atâtea variante, s-ar putea ca propunerea noastră să fie descumpănitoare. Dar important este că oamenii vin la spectacol. Le place, și totuși, dacă te gândești, le vindem un Ibsen. Nu e puțin lucru să-l faci pe acest autor accesibil publicului de azi. Sunt foarte mândră de asta.

M.N.: *Cum spuneai, de teamă ca demersul vostru să nu rămână neînțeles, ați testat opinia publicului. Înțeleg că s-a dovedit o idee bună. Care au fost reacțiile tinerilor cu care ați vorbit?*

A.N.: Erau mirați, erau și intrigați de toate acțiunile Heddei. Fetele aveau alte păreri decât băieții. Și erau extrem de interesați să vină la teatru și să afle o poveste care nu are nici o legătură cu viața lor. Le place noul. E un punct de vedere neașteptat, foarte interesant și total în dezacord cu teatrul *underground*, care le cultivă problemele și încearcă să-i „oglindească” pe tinerii de azi. Dar ei, iată, vor să afle altceva. Cu Ibsen te identifici la alt nivel. Și ei simt asta. Iar faptul că își doresc să comunice astfel e minunat.

M.N.: *Spune-mi, ți-ai dorit vreodată să joci un anumit rol, cum este spre exemplu Hedda Gabler?*

A.N.: Mi-am dorit mult să joc. Nu neapărat un anumit rol. Cu Hedda a fost absolut o întâmplare. Și m-am gândit mult dacă să joc eu sau să aduc pe altcineva. Alegerea a fost să joc eu, pentru că punctul de vedere al acestui personaj este oarecum din afară. Ea are viziunea de ansamblu și cumva face jocurile. Hedda este singurul personaj cu valențe regizorale. N-aș mai repeta însă experiența de a regiza un spectacol în care să și joc. Este o nebunie. Nu ai timp să-ți faci rolul. Am fost atât de preocupată de actori! Să fie bine, să le iasă. Eu îi băgasem în tot balamucul ăsta. Aveam o responsabilitate față de ei. Ei au crezut în mine și în povestea mea. În plus am fost și sunt foarte exigentă. Sunt cu ochii pe ei tot timpul. După fiecare reprezentație avem discuții, și încercăm să îmbunătățim. Am pus multă pasiune, dar nu mi-aș mai asuma prea curând ambele sarcini la același spectacol. A fost epuizant. Vreo trei luni de zile eram în cădere liberă.

M.N.: *Din noua ta perspectivă, regizorală, cum te-ai defini ca actriță? În ce categorie te-ai încadra? Ai date de forță, de profunzime care te recomandă pentru roluri dramatice. Totuși ai jucat cu mare succes comedie, de la rolul- examen de absolvire din spectacolul cu Hatmanul Baltag, trecând prin cel din Și cu violoncelul ce facem și ajungând până la Muma Zmeului din Înșir-te mărgărite. Unde te situezi?*

A.N.: *Employ-ul* meu este de actriță comică de caracter. Am făcut mai multe roluri mici pe care am reușit să le cizelez. Dar când ai tot roluri pe același tipic, cred că începi să te afli în pericol. Mi-e teamă să nu mă plictisesc. Poate de aceea Hedda a fost binevenită. În acest moment, o partitură dramatică mi-a picat bine; poate nu este atât de spectaculoasă, dar te hrănește pe tine ca actor. Sunt atât de bogați sufletește Ibsen sau Cehov că este o binecuvântare să te împărtășești din harul lor. Mi-ar plăcea să joc și Shakespeare. Nu știu ce-aș putea juca. Poate doar roluri mici de comedie.

M.N.: *Ai putea fi o aprigă Desdemonă, nu?*

A.N.: Poate într-o montare semnată de Radu Afrim. În lumea asta atât de tensionată și în care spectacolele sunt atât de nonconformiste, orice este posibil.

Totți actorii excepționali au jucat, însă, destul de mult pe *emploi*. E important să joci ceva care să te reprezinte, pe tine și vibrația ta umană. Nu poți juca mereu

cu pârgă din afară. Din trăsnăi și din tăcăneli nu poți să te încheși, să te așezi și să devii un actor mare, după 40 de ani. Trebuie, din când în când, să joci pe *emploi* și să joci bine.

M.N.: *Ce înseamnă pentru tine să joci bine?*

A.N.: Să fii viu, să ai relație cu sala, să simți publicul, dar nu să joci la public, ci să simți ce energie au cei în fața cărora joci într-o anumită seară și să te pui în acord cu ea. Nu poți juca la fel de fiecare dată. De aceea este foarte important să nuanțezi în funcție de ceea ce primești. Este esențial să recreezi spectacolul în fiecare seară, pe datele stabilite de regizor dar în acord cu tine, în relație cu partenerul și cu publicul. E greu, într-adevăr, asta e cel mai greu. Dar fără asta, pe mine nu mă interesează.

M.N.: *Cum ai defini talentul?*

A.N.: Na, că m-ai blocat. Nu mă pricep la definiții. Îmi place teatrul foarte mult. Fenomenul în sine. Merg des la teatru în calitate de spectator. Văd de multe ori pe scenă oameni dotați. Au voce, au prezență, au spirit, sunt vii, sunt creativi. Și, totuși, peste toate acestea mai trebuie ceva. Care nu este farmecul, ci un lucru foarte rar. Eu multă vreme m-am întrebat dacă am talent sau nu. Nu mi-a fost ușor să mă lămuresc. Am încercat să mă orientez după cronici, dar din păcate nu prea mi-a fost de folos. Am avut cronici bune, mai puțin bune sau unele în care nici măcar nu eram menționată – la același spectacol, văzut în aceeași seară. Dar sunt actori, cum este Victor Rebenciuc, despre care, văzându-i cum construiesc bijuterii de roluri, spectacol după spectacol, ani în șir, poți spune cu convingere că au talent. Talentul este cu siguranță un dat, dar, în mod paradoxal, este și ceva dobândit cu mîgălă, prin multă muncă, ceva cultivat cu inteligență și păstrat cu grijă. Există actori al căror talent se consumă în câțiva ani. Apoi sunt terminați. Ajung să se repete și devin total neinteresanti. Dar cred că au nevoie și de ajutorul regizorilor.

M.N.: *Apropo de relația actor-regizor, cum a fost colaborarea ta ca actriță cu regizorul Bocsárdi László, la spectacolul cu Nu se știe cum de Pirandello, pe scena de la Nottara?*

A.N.: Cea mai frumoasă zi a fost aceea în care m-a chemat la interviu. A urmat multă muncă și chin, o perioadă foarte frământată. Timp de 5 săptămâni am lucrat intens, într-un mod total diferit de cel obișnuit în București. Un regizor foarte serios, extrem de aplicat, fără discuții colaterale, drastic și care cere investiție maximă din partea actorului. Știe foarte bine ceea ce urmărește așa că totul este la el punct ochit-punct lovit. Are și mari calități actoricești. Îl admir pentru talentul cu care știe să ceară. Cel mai greu mi-a fost să-mi găsesc degajarea. Eu sunt un om muncitor și asta îți poate dăuna la un moment dat. Prea multă seriozitate poate să te crispeze. Farmecul apare atunci când dobândești o lejeritate. Arta jocului devine cu atât mai valoroasă cu cât nu se vede efortul din spatele ei, ci transpune doar bucuria. La un moment dat, devenisem prea serioasă și Bocsárdi mi-a spus: „Vezi că am nevoie de calitățile tale de actriță de comedie”. Asta m-a mai calmat, m-a ajutat să mă relaxez. Apoi, de-a lungul timpului, a dispărut stresul acela de a respecta strict indicațiile. Am mai crescut în rol. M-am așezat mai bine în el. Și îmi place mult. Iubesc enorm acest spectacol, sper să se joace cât mai mult, păstrând acuratețea pe care regizorul a dorit-o.

M.N.: *Ai putea spune că teatrul este viața ta. Cum îți mai rămâne timp și pentru familie?*

A.N.: Păi, la capitolul ăsta, teatrul este un avantaj. Nu ești ocupat 8–10 ore pe zi în mod constant. Și-atunci îți rămâne timp și pentru familie. Iar dacă există

În spectacolul cu piesa *Nu se știe cum* de Luigi Pirandello.

Foto: Ionuț Staicu

dragoste și nu-ți aduci vanitatea în căsnicie, cred că o familie de actori poate fi foarte fericită. Trebuie să ai orgoliul meseriei bine făcute. În limitele bunului-simț trebuie să te lupți pentru cariera ta. Acasă, însă, nu te reprezintă pe tine. Acolo, în doi, lași egoismul deoparte. E greu, dar e important să-ți lași la ușă *ego-ul* și să-ți ții familia unită. Loviturile vin de peste tot. Societatea e bolnavă, prietenia și-a pierdut sensul. Ți rămâne familia, care devine aur, și cariera pe care să ți-o faci cât poți mai bine.

M.N.: *Revenind la carieră, te rog spune-mi ce proiecte mai ai?*

A.N.: Am lucrat ceva vreme la *Travestiuri* de Tom Stoppard, în regia lui Dan Vasile, la Teatrul Nottara. Curând vom scoate premiera. Am tradus mai demult un text al lui Edward Bond, o piesă care se cheamă *Scaune*, pe care acum o revizuiesc și sper să o pot monta, fără să și joc în ea, de astă dată. Probabil că va fi într-un spațiu neconvențional. Îmi place să văd imagini frumoase, spectacole vizuale, dar pe mine nu mă reprezintă. Eu pun accentul pe relațiile interumane. Sunt într-o permanentă căutare. De asta caut și în zona regiei. Nu pentru că mă simt neîmplinită ca actriță. Nu cred că a existat ceva pentru mine, vreun rol pe care să nu-l fi putut face din diverse motive, și astfel să adun frustrări. Cred în destin. Cred că întâlnirile pe care le-am avut mi-au fost date. Nu există pentru mine îndoieli, fiecare își urmează drumul său. Am însă nevoie de a mă exprima și altfel. Am simțit mereu asta, dar poate n-am avut curajul să o fac. Pe de altă parte, nu mă consider un regizor. Cred că vremurile pe care le trăim ne împing să încercăm să ne exprimăm cât mai complet. Și atunci mă străduiesc și eu să redescopăr universul teatrului din alt unghi, ca să-mi completez viziunea.